

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se plătescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a două si a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 81.

— Sibiu, Mercuri 7/19 Octobru. —

1881.

Despre miscarea poporatiunei romane, de dr. medic. J. Felix.

IV.

Causele inmultirii prea lente a poporatiunei romane și mediile pentru îndreptarea acestui neajunsu.

(Urmare.)

Citirea cartilor rele corupe moralurile, slabesc legamintele familiei și desvolta cerintele luxose.*) Sexulu femeiescu formedia cea mai mare parte a cititorilor de romane; pentru femei citirea lor este sorginta principala a instructiunei și culturalei. Tote celelalte materii ale invetiaturii se presenta elevelor dupa unu planu sistematicu; cartile de lectura li se dau în dispositiune fara planu, și astfel ele sugu din romane veninulu, care otravesce animele cele mai candides.**)

Junimea trebuie din contra se se inpristenca cu ide'a, că numai laborea serioasa și energica garantedia fericirea vietiei. Educatiunea imperfecta causedia și durat'a scurta a casatoriilor, divorturilor; voiu arata inse mai josu, că nu numai educatiunea morala a fetelor din orasiile nostre, ci și cea fizica este vitiösa.

Este probabilu, că în unele comune rurale tote casatoriile nu se inscriu într'unu modu corect în registrele starei civile și că prin urmare cifrele oficiale nu esprima în acesta privintia adeverata stare a lucrurilor. Legea nostra civila supune contractarea casatoriilor la multe formalitati grele, și notariulu comunei rurale prefera câte odata a omite inscrierea unoru casatorii în registre, decâtu se mai intretie corespondentia cu alte comune și se scrie dosare întregi. Numai simplificarea acestoru formalitati ne va asigurá în acesta privintia unu servitiu mai esactu. Cu tote aceste omisiuni, nu-

*) Nu numai pe cele luxose, ci și pe cele luxuriöse. Red.

**) Nu numai femeile tinere, ci și junimea barbatesca. Barbati de mare auctoritate europea au constatat dupa observatiuni critice, că în o suta de asia numite romane unu romanu pöte se fia bunu, era 99 sunt bune numai de aprinsu foculu cu ele. Red.

merulu reale alu casatoriilor este și în comunele rurale micu.

Că în tote celelalte tieri, este și la noi numerulu casatoriilor influentat de numerulu flacailor chiamati în armat'a permanenta; de și acesta influentia este la noi mai puțin simtita decâtu în mai multe alte state, până astadi poporatiunea nostra rurala a datu armatei permanente, în proportiune cu numerulu ei, unu contingentu mai mare decâtu cea urbana, din cauza că locuitorii orasielor au gasitu mai lesne medii de a eluda legea, decâtu satenii. Armat'a permanenta intardiadia dara casatoriile într'o mesura mica, și cu câtu cineva se insora mai tardiu cu atatu mai micu este numerulu copiilor sei. Pe langa acesta, serviciulu militar exercita inse o influentia binefacetöre asupra ömenilor din clasele sociale inferiore, dandu-le o educatiune morala și fizica, deprindendu'i la ordine, la curatienia și la frugalitate.

Din comunele rurale ale Olteniei emigradia pe fiacare anu unu numeru insemnatu de flacai, din cauza că nu gasescu în satulu lor pamentu pentru a 'si intemeia o existentia modesta. Venindu în orasie, ei intra cá servitori mai alesu la precupeti, ducu o viatia miserabila și dau unu contingentu insemnatu la poporatiunea spitalelor și a cimitirelor. În genere este în orasiile nostre numerulu servitorilor și mai cu osebite celor de sexu barbatescu, cu multu mai mare decâtu în urbele occidentului; acesta inprejurare inmultiescu numerulu celibatarilor.

Dincöce de Oltu tieranulu parascescu numai a rare-ori caminulu parintescu de buna-voia și insuratiei se asiadia numai cu anevioia pe pamenturile concedate în departare de satulu natalu.

Se pare că în comunele rurale concubinatu este chiaru mai frecuentu decâtu prin orasie. Nu dispunemu de date statistice asupra numerului concubinateloru, cu ocasiunea alegerei recrutiloru se pöte inse observá unu numeru insemnatu de femei tinere cu copii naturali, cari deplangu cu desperare separatiunea involuntara de unu barbatu tineru, cu care au traitu în concubinatu.

În judetiile de campu casatoriile au numai o fecunditate mediocra. Puçin'a îngrijire ce se dá

femeilor leuse, supunerea lor la munca escesiva puținu timpu dupa nascerea pruncilor, le face de multe ori de timpuriu sterile și le causedia mörtea prematura; de și în tota tier'a prevaledia nascerele masculine asupra celor feminine, de și prin urmare poporatiunea de tote etatile se compune de unu numeru mai mare de barbati, este prin comunele rurale mortalitatea femeilor mai mare decâtu a barbatilor în periodulu dela 16 până la 45 ani, adeca în timpul candu femeia este capabila a nasce copii, în tote celelalte etati prevaledia în comunele rurale mortalitatea barbatilor.

Mic'a fecunditate a femeilor din orasie are alte cause, ea este adese-ori voluntara; de vreme ce satenulu considera unu numeru mai mare de copii cá o bine-cuventare a ceriului, prea multe femei de orasie, care din caus'a creșterii lor vitiöse au puțin gustu pentru fericirile vietiei familiare și cari cauta cu aviditate placerile afara de cas'a lor, privescu cá o calamitate nascerea pruncilor, cari le distragu dela acele placi; egoismulu ne-productivu le îndemna la fapte condannate de religiune și de legea penala, cari oprescu creșterea familiei, cari prapadescu sanatatea lor și cari le facu sterile înainte de timpu.

Nu ne preocupa inse numai numerulu copiilor nascuti, ci și calitatile lor fizice. Copiile debili din nascere și crescuti în conditiuni anti-igienice, nu resista diferiteloru influentia morbifere și au o mortalitate mare. Mortalitatea cea mare a copiilor, precum și esperientele culese cu ocasiunea recrutarilor probedia, că calitatea fizica a junimei nostre mai lasa de doritu. Dacă voimu se damu statului cetatieni sanetosi, căta se îngrijimu înainte de tote de mame sanetöse. În scölele și internatele de educatiune de fete din orasiile nostre exercitiulu corporal este cu totul neglijat. De și legea asupra instructiunei prescrie, că gimnastic'a se figuredie (art. 115, 173 și 191), acesta prescriptiune nu se observa nici în capitala. În multe comune rurale din judetiile de campu paludismulu și locuintele infecte distrugu sangele fetelor și le facu anemice și incapabile a deveni mume sanetöse, a produce copii viguroși. Numai judetiile de munte producu unu numeru mai mare de ömeni bine-facuti, plini de viatia.

Foisiöra „Observatoriului“.

O istoria vechia.

Novela de M. Warlo, trad. de Petra-Petrescu.

„Pentru-ce și astadi asia tristu, Arnold? Dieu, nici-odata nu poti tu fi veselu între cei veseli? Craicinu lu cu ängerasii nu este o serbatöre de bucuria? Vai Arnold, candu ridi, ochii tei sunt totudeauna asia de tristi, — nu ai potea în fine spune sororei tale, de unde atata tristetia în vieti'a ta?“

Asia vorbi jun'a femeia si, privindu cu duiosia la fratele ei, se radiemä de unu fotelu asediatu în camera în dosulu unui grupu de palmi.*) Ea era o femeia frumoasa, cam de treidieci ani, de tinuta si esterioru distinsu; calitatea din urma inse era cu multu mai frapanta la barbatulu ce stetea vis-avis de dens'a. Acesta era o apartiune nobila, maiestatica din crescutu pana'n talpi, . . . si pentru toti, duplu interessantu din caus'a cautaturei sale melancolice, obosite, din caus'a seriozitatii lui tacute, doreröse, esprima in liniamentele feçiei — în totu esteriorulu lui.

Si de asta-data se uitä elu cu unu surisu tristu spre soru-sa, carea, în spatiös'a si elegant'a camera, incunjurata de totu confortulu ce si'lu pöte inchipui cineva, privia atatu de îngrijata asupra densului.

„Hertha, de ce mai atingi ran'a vindecata pe jumetate?“ întrebä elu seriosu.

„Pentru-cä în cele din urma tu trebuie se destainuesci dorerea ta unei änimi credintiose, Arnold“, continuä dens'a prindendu'lu de mana, „enaredia'mi despre femeia aceea, despre amorulu acela, cari te-au facutu atatu de neconsolabilu, atatu de nefericitu.“

„Nfericitu, Hertha? Nu! pe langa totu amarulu ce am suferitu, me tinu mandru a fi fostu iubitu de o

*) Palmu, lat. palmus, finicu, curmalu.

änima cá aceea, de și unu destinu fatalu ne desparti pentru totudeauna! — Dara se tacemu, — despre asta nu potu vorbi.“

„Ah! Arnold, asia ai disu totudeauna.“

„Bine, lasa-me dara se me departedi . . . n'asiu voi se turburu bucuria altora, iti promitu inse, că voiu descrie chiaru la nöpte trist'a istoria a amorului, a vietiei mele! Asta me va usora si pe mine!“

„Iubitulu meu Arnold!“

„Nöpte buna, sora de äanima“, dise Arnold, si punendu'si man'a la frunte, cá si candu ar medita ceva, apuca man'a fina, micutia, o saruta si disparu în dosulu portierei intunecöse.

„Bietulu frate“, isi siopti contes'a emotionata. „Cine ar fi predisu în tineretiile nostre un'a cá ast'a frumosului si iubitului principe?“

Intr'aceea unu copilaslu balaioru cu bucle cretie vine veselu si sare asupra contesei; acesta ilu ia cu dragoste în braçia, îi saruta bucele matasöse si dise: „Ddieu se apere pe ängerasiulu mamei de suferintie cá acestea.“

Principele ajunsese dejä în camer'a sa, vis-avis de palatulu sororei lui, pentru a'si implini promisiunea.

Äta istoria lui.

Ära o frumoasa domineca demineti'a, ver'a anului 18 . . . ; caletoriam din Colonia cu vaporulu cátra Coblenzi'a, cá de aici se facu pe câteva zile o excursiune la Ems. Clopotele sunau la tote bisericile . . . ; natur'a era atatu de serbatorösca, atatu de tacuta . . . era un'a din acele demineti de domineci, în care unu respiru de pace, alu acelei paci divine, care asia adöncu ne vorbesce la äanima, planä asupr'a firei întregi, în care tota flörea, totu firulu de érba se pareä cá dice: Multiamesce în rogatiunile tale Dnedieului, Creatorului teu, pentru totu binele ce ti-a intinsu până acum cu atata gratia! Investmentati cá de domineca si curatiei mergeau bunii Coloniani la bisericä, pe candu eu me apropiam de vaporu. Eu insumi eram atatu de veselu si bine dispusu, precum nu fusese de multu. De altmentrea nu poteam fi altfelu, pentru-cä chiaru atunci eram inca unu

junisianu sburdatecu, cá se dicu asia, si cá atasiatu pe langa ambasador'a X, aveam prospecte de o cariera splendida, ba, dupa cum imi inchipuiam eu, eram destinatulu pentru o vietiä fericita, plina de placi.

Eu vedeam tote într'o lumina aurita si, cu usuratatea propria junimei, uitam cá sörele nu lucisce totudeauna si cá ceriulu în realitate e mai multu turbure si intunecosu decâtu seninu.

Asia calatoriam eu pe Rinu în susu, urmarindu comodu fumulu ce sburä din tigaret'a mea si se perdeä prin próspetulu aeru alu deminetiesi, — confundatu în totu felulu de contemplatiuni, dorintie si sperantie.

Findu asia de deminetiä, vaporulu nu era prea cercetat; de aceea am si potutu observä indatä la Bononi'a (Bonn) o fintia inalta, svelta, acompaniata de o dama mai de etate si de unu servitoriu, apropiandu-se tustrei cátra vaporu.

Juneti'a e curiösa. Cá se pociu vedé mai bine, me apropiu de marginea podului. Impresiunea, ce a facutu dintr'odata acea dama tinera asupra mea, candu isi întörse cátra mine faci'a purpuria de sarutulu aurorei, era atatu de puternica, atatu de adöncä, în cáta în tota vieti'a mea a produsu o schimbare, o revolutiune, cum n'asiu fi presimtitu, n'asiu fi crediutu nici-odata, chiaru si candu mi'ar fi predisu cineva viitoriulu.

Chiaru astadi, dupa apröpe treidieci de ani, candu cá omu betranu, ostentitu si bolnavu descriu aceste suveniri, simtiu cá änim'a 'mi bate totu mai tare la amin-tirea acestei femei. Si 'n acești ani lungi, n'am intelnitu o femeia în vieti'a mea, care se fia facutu baremi în cátuva asemenea impresiune asupra änimiei, asupra naturelului si sufletului meu. Numai odata am potutu iubi cu întregu foculu sentimentulu meu, cu tota änim'a mea, numai odata, cá apoi nici-odata, nici-odata se nu mai pociu uitä!

Asia steteam cá incremenitu si priveam la amabil'a infaçiosare. candu se dete semnalulu de plecare. Tiner'a se desparti cu o inbraçiosare cordiala de companiöna sa si urmata de servitoriu, se urca pe naie. Inca câteva secunde si dam'a betrana nu se mai vedü. Dupa cum

Amu aratatu mai susu că în orasie, că și în satele noastre, traiescu multi ómeni adese-ori în concubinatu fără casatorie legală, înprejurare care se opune asemenea procreării copiilor. În concubinatu și mai alesu în orasie sunt multu mai frecvente decâtu în casatoria acele aberațiuni ale femeilor, cari oprescu producțiunea copiilor. După mai multi ani de concubinatu, barbatulu de multe ori contracta o casatoria legitimă, dar slabitu prin excese comise în junetie, elu este caus'a, pentru care această casatoria întârziată nu este fertilă. Casatoriile tardive produc două rele, pe de o parte barbatulu pierde prin ele cei diece ani ai fecundității celei mai mari, pe de alta ele favorisedia prostituțiunea. Femeile prostituate nu sunt fecunde.

Nu este destul că se producem copii, cata se'i și conservam. Quetelet a demonstratu, că prosperitatea unei națiuni depinde mai puțin de la multiplicatiunea și mai multu de la conservatiunea indivizilor cari o compun. Nu ne amu intristă de miculu numeru alu născerilor, dacă cea mai mare parte a copiilor născuti aru ajunge la etatea matura și aru produce la rendulu lor. Din nenorocire nu este asia, ci mortalitatea copiilor este la noi însemnata.

Marea mortalitate a copiilor provine din ignoranța parinților, cari negligedia regulele elementare ale igienei, din saraci'a lor, care nu le permite de multe ori a nutri pruncii lor într'unu modu mai corect; din réu'a interpretare a art. 41 din codulu civilu, care, de si cere că copilulu nou născutu se fia aretatu oficiulu stărei civile, nu voiesce că elu se fia transportatu în timpurile cele mai aspre la distanță mari pentru îndeplinirea acestor formalități, ci prescrie din contra, că la casu de împedecare de a se transporta copilulu înainte oficerulu stărei civile, acesta se fie datoru a merge însuși și fără nici o plată la locuința spre a constata născerea.

Amu esplicatu mai susu, că mortalitatea copiilor în primulu anu alu vieții este în comunele noastre urbane cu multu mai mare decâtu în comunele rurale în proporțiune de 24.3 la 22.3. Acestu faptu se esplică pôte prin amorulu maternu mai mare alu mamelor necorupte din sate, prin neglijerea pruncilor a mamelor din orasie, care incredintedia crescerea și nutrirea lor altora, pentru că se nu fia oprite în plăcerile lor. De la primulu anu alu vieții împlinitu până la 5 ani mortalitatea din comunele urbane totu mai remane mai mare decâtu în cele rurale în proporțiune de 21.7 la 20.7. De si ignoranța prin sate este mai mare decâtu prin orasie, de si tieranulu, suferindu din consecințele epizootilor, este foarte adese-ori lipsitu de laptele necesariu pentru nutrirea copilulu abia întiercatu de sinulu maternu, de vreme ce în jurulu orasilor producțiunea laptelui este cultivată că o afacere banosă, — tieranc'a îngrijesce mai bine copilulu în data după întiercarea lui, decâtu femeia din orasie.

Mortalitatea unei populațiuni este în genere proporționată cu gradulu ei de cultura. Moreau de Jonnes a confirmatu acestu adeveru prin comparațiunea mortalității din secolulu trecut cu cea din secolulu curențu. Wappaeus a controlatu datele statistice publicate de Moreau de Jonnes, celu

mi se pare, figur'a eleganta, svelta, cu față dorerosă și deprimată trecu de ceea parte, că se cuprinda locu acolo. Acum aveam timp de a o contempla mai de aproape, fără a trece de nemodestu.

Ea, pierduta în cugetari, privea în Rinulu spumegosu, fără a luă vreo notiță de cei din jurulu ei. Avea o față fină, palidă, ochi mari, negri întunecați, cari o însufletiau în modu extraordinariu, — de unu timbru, de o adăncime și claritate, cari te atingeau magicu în data ea și radică privirea. Perulu ei negru, sclipitoru, strinsu usioru într'o rețea, aternă de sub palari'a mare de paie și în costum-i suriu se razimă cu gratia de banca. În manile ei fine, subtiri, ținea unu buchetu de rose muschiose înflorite, alu caroru profumu ilu tragea și'lu respiră.

În pozițiunea asta siediuram multisioru, față 'n față, fără a vorbi ceva. Eu, de si de altminteru în cercuri de ambasadori la petreceri de curte, pasiam cu destulă siguranță, și rar veniam în perplexitate că se nu știu ce se respundiu, sau ce tema de conversațiune se incepu, stam și nu aflam nici-unu cuvântu că se înciripă o conversațiune cu obiectulu adorațiunei mele secrete.

Ea, de odată, se pară că rasare din reveriile ei. Cugetu că se scutură de nisce friguri usiore. Ochii i se roteau împrejur și unu minutu remasera atințiti asupra mea, numai unu momentu, . . . totuși această privire n'am potut'o uita nici-odată; órecum me captivara acești ochi adăncu-tristi, cari me priveau asia seriosi, totuodată asia vivificatori, după cum mi se pare — me făcure sclavulu lor pentru tota vieti'a.

(Va urmă.)

pușinu în cătu ele privescu Franci'a și Suedi'a și le a gasitu exacte, în aceste două țeri mortalitatea a scadiutu într'unu modu considerabilu prin crescerea civilizațiunei.

Poporațiunea noastră manifesta cultur'a ei înapoiată prin marea ei mortalitate într'o proporțiune, care gasesce în occidentulu Europei unu analogu numai în secolulu trecut. Barton și Stockton-Hough relatedia („Annales d'hygiène publique“ Janvier), că în secolulu trecut decese au întrecutu născerile, la Rom'a în proporțiune de 138 la 100, la Amsterdam de 171 decese la 100 născeri, la Berlin de 131 la 100, la Londr'a de 125 la 100.

(Va urmă.)

Servitiulu militariu la unguri.

În anulu trecut, după óresicare conflicte unguresci cu ofițari din armat'a imperială și anume după vaieraturile unor domnșiori duși la scurtulu servitiu de voluntari pe câte unu anu, unulu dintre dñii generali ne mai potendu suferi atâtea lamentațiuni și sbierături, dete aceluor domnșiori în unulu din diariile magiare dela Budapeșt'a unu respunsu adeveratu ostasiescu, scuturatu și îndesatu, precum e preste totu stilulu militariu. Acelu respunsu l'amu publicatu și noi. Nici-unulu dintre domnșiori nu l'au pusu la oglindă, că se si facea toalett'a cu elu, se se chichiésca și parfumedie de moda. Le vorbise catanesce. Nu ve place nici-unu servitiu seriosu, ve lipsesce ori-ce perseveranță în studiu, și în ostenele, amblati taindu caniloru frundie și manandu'i la apă; somnu până la amiedi, joculu în carti, joculu cu femeile nopti întregi, beti'a și trandavi'a, acestea ve placu. Adeca tocma asia, precum îi descrie mai în tota septeman'a odată nebuniculu de Borszem Jánko în „cinstitele“ persóne ale celor trei studenți strângari dela universitate, Bukovay Absentius, Schlager (batașiu) Andriș, Dáko Pista, sau cum este și marii'a sa comte junisioru, înbracatu după mod'a din lun'a curența, cu monoclu pe unu ochii, unu ignorantu, dară totuodată impertinentu că toti ignorantii spoiti, amestecandu în conversațiune câte patru cincii limi, din care a invetiatu câte ceva puțin, numai că se briledie în societate, precum briliédia baronii Strudelvitzi și Sprudelvitzi dela Berlin în „Kladderadatsch“. Krricsi dear Bátorom, má holnap a pilisi hegy egész Jungfrauá változik. Krrics of my soul? Ventre-Sainte-Grimace, quelle closerie de roserie. Hánem aztán jou know, rrozsabokros téendői lesznék. Grand Dieu, ki hitte volna.

Respunsulu prea nemeritu alu acelu generalu a taiatu în carne viia, și se pare că au tornatu oleiu pe focu, că-că de atunci conflictele noue urmara unulu după altulu, și rezultatele lor ne sunt cunoscute.

Mai de curențu coconasii o patira cu unulu din ómenii lor cei mai bine vediuți. Acela este ministrulu armatei teritoriale unguresci (honvéd). Ministrulu Szende adeca fiindu alesu deputatu la Segedinu, în 9 Octobru veni la alegatori spre a le multiam pentru alegere. După câteva complimente și după ce le spus, că elu nu vine cu nici-o programă, că-că ministru nici nu pôte se aiba alt'a, decâtu program'a ministeriale, sari în data la casurile de conflicte câte s'au întemplat dela unu timpu încóce între militari și civili. Aci ministrulu acusa greu pe toti căți se încerca din reutate a învrasmasi pe poporu cu armat'a, lauda multu tinuta acesteia, și numera meritele ei pentru patria, tronul și poporu asia, precum a facutu și Jokai în proiectulu de adresă; Szende inse mai dete expresiune și la altu secretu-publicu (sciutu adeca de toti, dară vorbitu prea rar sau nicidecum), că în Ungari'a se afla destui ómeni, cari se încerca se nutresca ura și urgia înca și în armat'a teritoriale contra armatei de linia. Recunosce și dn. Szende, că și în armat'a de linia se afla uneori ómeni calcatori de legi și vetamatori de sentimente patriotice, adaoge inse, că acelea nelegiuri se si pedepsescu conformu legiloru militare; de aceea este nedreptate mare a inculpa pe armat'a întreaga pentru excesele unora.

Dară alt'a este bub'a celor ce sémene și întretinu ur'a. Ei dicu că armat'a de linia nu este magiara și că lipsesce din ea spiritulu magiaru. La această inputare ministrulu Szende respunde domnșiorilor în cuvinte foarte grele dicundu, că numai magiarii sunt de vina, dacă în rangurile superioare ale armatei nu sunt magiari, pentru-că rangurile nu se castiga nici cu frase góle, nici cu injuraturi, cu care se venedia numai popularitate efina la masele crude, era meritulu, lauda și gloria

niciodată. Junimea magiara nu voiesce se stea sub arme, și se pare că voiesce se îngrope renumele despre bravur'a magiara. Nu voru se se face soldati, din cauza cum dicu ei, că armat'a nu este magiara. Dară cum se fia ea magiara, dacă junimea magiara nu vrea se se înrole die întrens'a? De unde se ia armat'a ofițari magiari, după ce în corpulu întregu alu armatei (circa 16 mii de ofițari în timpu de pace) abia sunt 12% magiari, din 100 de ofițari 12 magiari, din 1000 numai 120. Și apoi înca de s'aru apucă de vreo alta profesiune folositoră, inse nu, ci ei isi petrecu vieti'a fără nici-unu scop. Ei aduc de scusa, că nu știu nemtesce, și limb'a armatei este cea nemtescă.

Aci ministrulu Szende le spus verde, că asia trebuie se fia, dacă nu voiesce cineva se aduca în pericolu unitatea armatei degradandu-o la dualismu. La armat'a de linia se cere limb'a germană cu acelu dreptu, cu care ceru eu la armat'a teritorială limb'a magiara, adaoge ministrulu; dară apoi în data mai observă, că junimea magiara nu se înrole die de buna voia nici în armat'a teritorială (honvéd), ci și acolo merge numai de nevoia și partea cea mai mare abia astépta momentulu scapare. Adeverat'a cauza că magiarii nu servescu în armata este după ministrulu Szende, că nu le place disciplin'a, regul'a, ordinea, curati'a.

Acestea inculpari foarte seriose ale ministrulu au iritatu preste mesura pe partea cea mai mare a diariilor magiare, anume unora le dete ocaziune, că se strige și mai tare pentru desbinarea armatei în două parti, una austriacă germană, alta magiara. De alta parte, în óra candu scriemu noi acestea, ni se spune, că s'ar fi datu ordinu precisu, că se se conscria toti ofițarii armatei, fiacare după naționalitatea sa și totuodată după cum unii sunt de origine din provinciile cisaitane, éra altii din țerile corónei unguresci. Fórte buna mesura această. Las' se se cunósca din tóte punctele de vedere cătu se pôte mai exactu, din ce elemente stă armat'a austriacă, prin urmăre care în ce mesura adauge la conservarea acestei monarhii.

— Adress'a partidei extreme. Comunicam în Nr. precedente ideile principale, după care sunt redactate adress'a majorității și a minorității moderate; atinseram ceva și despre adress'a curutilor reprezentati în camer'a deputiloru Ungariei prin vreo 92 membrii. Acum avem și această a trei'a adresă sub ochii nostrii. Ea merita se fia luata în de aproape considerațiune, că programa a viitoriului, că unu jocu politicu de Va-banque. Curutii adeca nu voru se mai audia de nici-o negociațiune ulterioară cu Croati'a relative la portulu Fiume, ci pretindu rotundu scóterea administratiunei croatice din acelu districtu și încorporarea pe calea cea mai scurta la Ungari'a. Ei recunosc necesitatea încorporarei teritoriulu granitariu, denéga inse monarhulu dreptulu de a o face această prin rescripte și manifeste care au emanatu precum se dice, ex proprio motu; curutii pretindu, că acea încorporare se fia decretată și enunțiată prin diet'a Ungariei, ceea ce lobontii n'au pretinsu. Candu ajungu la pasagiulu discursulu de tron, unde monarhulu dice că se afla în relațiuni amicabile cu tóte poterile straine, curutii isi descopere bucuri'a lor cu atātu mai virtosu, că tier'a are trebuința foarte mare spre a se organizá în pace (spre a magiarisa barbatesce) și că fiindu pace, budgetulu armatei se va potea micșiorá, că-că după densii, acelu budgetu e mare și apasatoriu preste mesura. Curutii inse pretindu aci și mai multu, că adeca regele se fia datu dietei unguresci informatiuni multu mai exacte despre starea afacerilor și relațiilor cu alte staturi, adeca se le fia vorbitu asia, precum este usu a vorbi numai în delegatiuni, care îndeplinescu loculu unui parlamentu centrale. Aci apoi ei facu alusiune cu parulu din gardu la relațiunile amicabile cu Russi'a și la înmultirea elementulu slavu prin încorporarea definitivă a Bosniei și Hertiegovinei. Acestea lucruri dicu ei, că sunt fatale Ungariei, ungurilor și chiaru monarhiei întregi, mai alesu că muscalii sunt vrasmasi ai libertății.

Venindu la afacerile interne, curutii dicu, că cas'a magnatiloru asia precum este compusa, este numai o unelță, o machina în manile guvernulu, deci trebuie reformată cu totul. În cătu pentru reformele administrative, curutii pretindu că acelea se nu se mai face în spiritu și în directiune centralista. În sfer'a justitiei ceru juriu, libertate individuală și apărare liberă la tribunale.

Ajungendu la pasagele sunătorie despre starea finantielor, adress'a curutilor se mira, cum pôte dice guvernulu în discursulu de tron, că s'ar fi restabilitu ordinea, candu impositele cresc în

fiacare anu si totusi deficitu este regulatu de câte 30 până la 35 milioane florini v. a. Nu este adeverata spus'a guvernulu, ci „tristulu adeveru este Maiestate, că situatiunea finantiaria a Ungariei este mai insuflatória de griji, decâtu ori-candu alta-data.“

Totu acilea partid'a curutiloru constata sara-cirea elementului magiaru si migratiunile. Dupa acestea ea pretinde linia de vama, cum si banca cu totul separata de cea austriaca.

De aci incolo cam a trei'a parte din adresa Kossuthiana este numai o acusa grea ridicata in contra armatei de linia, la care apoi se adaoge pretensiunea, că monarchulu se sparga prin unitatea tehnica si se faca două armate din un'a. Motivarea acestei pretensiuni facute din partea curutiloru ne este cunoscuta la toti. Ceea ce mai reflectamu din partea noastră din nou, nu mai scimu a câte ora, este, că propagand'a curutiloru face progrese mari in Ungari'a si in Transilvani'a.

— Unu proiectu de adresa la discursulu de tronu mai au si nationalii; despre acésta inse ne vomu informá alta-data mai pe largu. Acum observamu numai, că cunoscutulu deputatu serbu dr. Polit a vorbitu foarte bine, cu simburu si temeiu, éra ministrulu Tisza in respunsulu seu i-a disu, că nu mai este altu statu in Europ'a, in care nationalitatile se se bucura de atâtea drepturi, de câte se bucura in Ungari'a. Nu credeti ce vedeti voi cu ochii vostrii, nici aceea ce suferiti voi pe fiacare di; credeti numai ce ve spune elu, si daca ve va dice elu, că toti sunteti bolnavi si toti până la unulu sau doi, nebuni de legatu, voi se'i credeti, precum crede Don Basilio in Barbierulu dela Sevilla.

— Adress'a magnatiloru inca s'a publicatu. Ea este numai o parafrasa frumoasa la discursulu de tronu.

— Desbaterile in camer'a deputatiloru nu decusera tocma cu atata larma si furia, precum se temusera cei moderati. Se crede inse, că dupa marele scandalu si duelu intemplat cu Váradu s'au luat in fiacare partida mesuri petrun-dietórie, spre a tine disciplina celu puçinu intru atata, că se nu se calce toate regulele bune cu-viintie. Apoi ómenii dupa experientia trista de 14 ani au si inceputu a cunoşce, că sub sistem'a actuala torentii de vorbe inca pe atata de tari si resonatórie, argumentele cele mai juste nu folosescu nimicu pe lume; că-ci in cele din urma ti se respunde verde: „Asia sunt toate precum diceti voi, dara noi nu voimu se fia asia, ci numai precum ne place nóue.“

— Din regiunile superiori politice dela Vien'a sunt câteva sciri prea demne de in-registru.

In loculu baronului Haymerle Maiest. Sa inca nu a denumitu pe nimeni la portofoliulu de externe, a insarcinatu numai pe ministrulu de finantie Slavy cu conducerea ad interim si pe Kállay cu referad'a. Candidati aru fi destui, dara la denumirea ministrului de externe trebuie se se ia in prea de aprópe consideratiune, daca persón'a póte fi placuta nu numai monarchului seu, ci si cabinetelor straine, anume poteriloru mari.

Intra acestea repausá si br. Korb locutiitorulu (gubernatorulu) Moraviei dela Brünn, lovitu de apoplexia in teatru. Gener. br. Edelheim-Gyulai comandantele trupelor in Ungari'a, cădiu intr'unu morbu atatu de periculosu, in catu medicii publica pe fiacare di buletine despre mersulu lui. Generalulu comite Szapáry, cunoscutu din resboiulu dela Bosni'a este asemenea bolnavu foarte reu. Afacerile publice foarte grave si foarte complicate din dilele noastre, consuma multe vietii omenesci.

Bravulu generalu br. Rodich, care conduce de vreo 11 ani afacerile militare in Dalmati'a cu multa intieptiune, intre cele mai mari dificultati si foarte desu atacatu de unguneni, doresce si elu din sufletu, că se se vedea odata in retragere cu atatu mai virtosu, că locuitorii munteni din tinutul Crivoscie vecini cu Muntenegru, de aceeaşi limba si origine cu muntenegrinii, éra au inceputu se se opuna la nóuele incercari de assentare in armat'a teritoriale; apoi se scie, cătu sange versasera acei ómeni la prim'a incercare de a'i supune. Crivosciani sunt abia 40 mii de suflete; dara „energ'i'a lor cea selbatica“ ajutata de locurile loru totu asia de selbaticu, insufiase respectu la regimete intregi.

Din afara.

In Afric'a evenimentele se desvólta in directiune totu mai periculosa. Franci'a se vediu ne-

cessitata a calca preste conventiunea inchieta cu beulu de Tunis si a'i ocupá capital'a cu trupele sale. Tóta lumea se mirá, că ocuparea s'a facutu fara versare de sange. Urmarile se voru vedea mai tardiu.

In Egiptu lucrurile nu s'au indreptatu intru nimicu si este mare temere, că din caus'a Egiptului se voru produce conflicte intre poterile europene.

Din Britani'a mare două sciri foarte rele. Orcane teribile au causatu perderi infricosiate in averi si in ómeni; corabii innecate pe mare, multe edificie ruinate, vietii de ómeni nimicite. — In acelasiu timpu guvernulu a datu ordinu de arestu chiaru si contra unoru deputati din Irlandi'a, intre cari celu mai renumitu este Parnel, omu cu multe cunoscintie si milionariu. De atunci poporulu Irlandiei tine mai in toate dilele adunari de mii de ómeni si se inarmédia.

Romania.

Aniversari'a de ani 25 a fundarei diariului „Romanulu“.

(Urmare.)

Sal'a banchetului.

Sal'a éra splendidu decorata.

D. Muntureanu, architectu, a dispusu o ornamentare foarte simpla si de multu gustu. Més'a in forma de dubla potcova se intindea din fundulu scenei până la intrare. Scen'a éra tapetata cu tricolorulu romanu. La drépt'a si la sting'a se citeau devisele „Romanului“: „Voiesce si vei potea“, „Luminédia-te si vei fi“. In miulocu unu foarte bunu portretu alu dnului C. A. Rosetti incadrat in intr'unu cadru de metalu cu flori „vieil argent“, care corespunde pe deplinu cu gravitatea si maiestatea portretului ce adornédia. Sub portretu intr'unu cadru de stejariu oferitu de dnulu generalu Davila si lucratu la Asilulu „Elen'a Dómn'a“, in miuloculu unei ghirlande de rose, celebrele versuri ce d. Rosetti a adressatu in fruntea „Ceasuriloru de multiamire“ regretatului Campineanu, versuri pe care organisatorii banchetului le-au repetatu si pe list'a de bucate a dlui C. A. Rosetti. Éta aceste versuri:

Lui C. A. Rosetti.

La totu ce e virtute, la totu ce e sfiintire
La totu ce-duce bine la neamulu romanescu,
Ai fostu si esci tu gat'a cá se te dai jertfire;
La ori-ce bine'n frunte, Romane, te gasescu!
Mi'am invetiatu eu legea de candu te sciu pe tine;
Parinti, virtute, tíera, tu m'ai facutu s'adoru.

Lojele straluciau prin frumseti'a costumuriloru nationale, portate cu grati'a cunoscuta a dómneloru si domnişóreloru noastre. Citamu printre altele: dómnele M. Rosetti, Pilatu, Dim. Brateanu, Petre Gradisteanu, S. Candiano-Popescu, C. Boerescu, Toncoviceanu, Campineanu, Asanu, Cernatu, G. Joanu, Dabija, C. Savescu, Fleva, Z. Bengescu, Falcoianu, F. Damé, Populeanu, Telemacu, Draghicescu, Maldarescu, Mehedintianu, S. Stacey, Ponenaru-Bordea-Rómnicéanu, V. Zanne, Bilcescu, Dendrino, Marcovicu, Ch. Ghic'a, Nacu, Socecu, Taci, Pencu, Strabowski, D. Enciulescu, Moroianu si d-siórele Duport, M. Giani, Stacey, Tataranu, E. Zanne, Nacescu, Orescu, Urechia, Saegiu, M. Bilcescu etc.

Intr'un'a din loji amu vediatu pe dnii Victoru Stárcea si N. Hurmuzachi, romani din Bucovin'a, deputati in parlamentulu austriacu.

Óspetii sunt in numeru de vreo trei sute.

Fiacare comeseanu gasesce dinaintea sa o lista de bucate, care este o adeverata opera de arta, esita din tipografi'a „Romanului“. Dnulu C. Göbl cá adeveratu artistu care'si iubescu art'a sa, a tinutu cá totulu se fia tipograficu, si a reusitu pe deplinu. Pe recto se aflá prim'a pagina a „Romanului“ din dio'a celei de a 25-a aniversare, imprimata cu multa minutiositate in caractere microscopice cu colórea verde deschisu. De asupr'a si de desuptu sunt devisele „Romanului“. De juru imprejuru se afla o ghirlanda foarte eleganta imprimata in 2 feçie pe unu fundu de aur. Preste acésta pagina a „Romanului“ este scrisu:

„Banchetulu oferitu lui C. A. Rosetti cu ocasiunea aniversarei a 25-a a fundarei „Romanului“ 1881.“

Pe verso se gasesce list'a de bucate a banchetului:

Caviar frais
Potage (vraie) Tortue
Petits pâtés
Saumon du Rhin Sauce Tartare
Filets de boeuf à la Plevna

Chaud-froid de cailles à la Gelée
Timbales de Poulardes à la Rosetti
Punch au Champagne
Petits pois et Haricots verts aux croûtons
Perdeaux, Dindonneaux et veau rôtis
Salade „Romanulu“
Crème à la Reine Elisabeth
Glaces (Bosquets)
Dessert
Café et liqueurs
„Vins“
Old Sherry
Johannisberg-Cabinet
Dragasiani (1872)
Chateau Laffite (1869)
Champagne Roederer (frappe)

In totu timpulu banchetului s'au auditu orchestr'a operei italiene, sub conducerea iubitului nostru artistu, d. Louis Wiest, si 2 musici militare, a regimentului alu doilea de rosiori sub directiunea dlui Lehr si a regimentului alu doilea de linia sub directiunea dlui E. Wiest. Printre ariele ce s'au executatu, citamu:

1. Les roses du bal, valse. Strauss.
2. Pot-pourri de l'opéra „Aida“. Verdi.
3. Nunt'a tieranesca Pot-pourri din cantecele nationale, executatu de autorulu L. Wiest.
4. „Una stella confidente“, romantia.
5. Haute-volée, quadrille. L. Wiest.
6. Pot-pourri l'opéra: „Le domino noir“. Auber.

Dn. Hübsch tinuse se diriga insusi muzicele militare.

Dn. Cariagdi se scóla si anuntia, că dn. D. Bratianu si d. colonelul Bibescu regreta foarte multu, că, fiindu bolnavi, nu potu asistá la banchetu.

D. Maresialu Vacarescu iumanu dlui Cariagdi unu plicu din partea M. S. Regelui adresatu către presiedintele banchetului, in care se afla unu altu plicu adresatu dlui C. A. Rosetti, continendu urmatórea scrisóre a M. S. Regelui:

Scrisórea M. S. Regelui.

Scumpulu meu dle Rosetti!

In momentulu candu amicii si tovarasii dtale de munca si de lupte pentru tíera, precum si numeroşe notabilitati ale capitalei s'au strinsu imprejuru'ti, spre a serbatori aniversariulu celoru 25 de ani ai roditórei dtale activitati pe campulu publicitatiei, simti'i o deosebita placere a Me asociá din ánima sincerelorur urari care ti se aducu. Cá toti acei ce cu iubire te incunjura astadi, indreptedi si Eu felicitarile Mele scriitorului aprigu, in a carui puternica mana, in timpu de mai bine de unu patariu de veacu, pén'a n'a obositu; publicistulu vigilantu, a carui nesiovaita tinta dilnicu a fostu luminarea natiunei sale; patriotulu ferbinte, care a lucratu, a luptatu, a suferitu, fara a desperá niciodata de viitorulu tiei sale. Unu poporu care onóra labórea, si mai alesu o labóre atatu de nobila, de care densulu mai ántaiu s'a folositu, se onóra pe sine insusi.

Mandru dara ai dreptu se fii de frumosulu aniversariu ce serbatoresci astadi, mai alesu candu, impreuna cu aceste sentimente de multiamire, ai fericitiu sorti, de a vedea insu'ti insemnat'a opera pentru care ai traitu, pentru care ai luptatu: Romanu'a marita, libera, deplinu restatornicita in fiinti'a ei de Statu. Ddiu se te ocrotésca si se'ti dea inca ani multi de sanetate si virtosie, cá, impreuna cu toti bunii Romani, se intemeiamu cátu mai adéncu, se intarimu cátu mai neclintitu marele Nostru edificiu nationalu.

Acésta este caldurós'a urare, pe care te rogu s'o primesci, scumpulu Meu dle Rosetti, impreuna cu espressionea stimei ce'Ti pastrediu.

Carolu.

Bucuresci, 27 Septembrie 1881.

Urari si aplause frenetice isbucnescu la audirea cuvintelor M. Sale.

Scrisórea E. S. Mitropolitului Primatu.

Em. S. Mitropolitulu primatu a adressatu dlui Rosetti urmatórea scrisóre:

Stimabile dle Rosetti!

Candu capital'a si cu tíer'a intréga se intrecu a'ti aretá recunoscintia si a'ti esprimá simpatia, serbatorindu aniversarea a 25 de ani dela fundarea diariului „Romanulu“, fundare care'ti apartine, capulu clerului nu póte remané in urma; unu asemenea actu trebuie se fia imbraciosiatu de toti Romanii cu iubire si devotamentu pentru tíera.

De aceea me grabescu a ve exprime, că me asociedi cu totulu la felicitarile ce vi se adresédia din toate unghiurile tiei si chiaru din strainetate

pentru prosperitatea ideilor mari, progresiste si liberale, ce acestu diariu a sustinut in toti timpii de grele incercari, prin care a trecut, in cursu de 25 ani, si'ti urediu se traiesci pentru a lucra inca si a vede serbatorindu-se si a 50-a aniversare.

Dea Ddieu, cá esemplulu datu de acestu diariu se gasésca multi imitatori.

Alu dtale cátra Ddieu smeritu
rogatoriu si amicu

Calinicu,

primatu alu Romaniei.

Bucuresci, 27 Sept. 1881.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Blasiu, in 8 Oct. 1881.) Multu onor. dle Redactore! Ve rogamu se binevoiti a luá notitia in prea stimatulu D-vóstre diariu despre constituirea societatei de lectura a studentilor din Blasiu pe anulu scolastecu 1881/2, carea s'a intemplat in urmatoriulu modu:

In 21 Septembre a. c. la 4 óre postmeridiane, presedintele societatei m. o. d. professoru Nicolau Popescu, prin o cuventare plina de entusiasmu au deschisu siedinti'a. — Dupa aceea s'au procesu la alegerea oficialilor, si anume: a) de vice-presedinte s'au alesu stud. cl. VIII-a Emiliu Viciu, b) de notariu stud. cl. VIII-a Virgiliu Brendusianu, c) de bibliotecariu stud. cl. VIII-a Aureliu Popu, d) de redactoru la fói'a societatei „Filomel'a“ stud. cl. VIII-a Nicolau Jurma, e) de cassariu stud. cl. VII-a Mihailu Bardosi, f) de vice-bibliotecariu stud. cl. VII-a Gedeonu Bratu.

Cu tóta stim'a:

Virgiliu Brendusianu, Emiliu Viciu,
notariulu societ. v-pres.

— (Comitetulu societatei de lectur'a „Julia“) a junimei romane dela universitatea „Franciscu-Josifa“ din Clusiu s'a constituitu pe anulu academicu 1881/2 in modulu urmatoriu:

Presedinte: Dr. Aureliu Isacu advocatu, vice-presedinte: Alesandru Popu doctorandu in medicina, secretariu internu: Romulu Presia juristu, secretariu alu corespondintieloru: Pompiliu Piposiu juristu, cassariu: Nistoru Varareanu juristu, bibliotecariu: Joanu Sagreanu juristu, controloru: Pompeiu Germanu, medicinistu, membrii: Beniaminu Popu si Basiliu Bonau doctorandi in filosofia.

Clusiu, 12 Oct. 1881.

— (Sibiiu, 14/2 Oct.) Societatea de lectura „Andrei Siaguna“, conformu statuteloru si-a inceputu activitatea ei prin consituirea efectuita la 27 Septembre st. v. a. c. sub presidiulu domnului professoru seminariale Dr. Nicolau Maieru, alegendu'si de: a) presidentu-conducatoru pe d. professoru seminariale Simionu Popescu; b) vice-presidentu Georgiu Oprea cl. a. III; c) notariu alu corespondenteloru Vasiliu Domsia cl. a. III; d) notariu alu siedintieloru Joanu Baci cl. a. II; e) cassariu Simionu Popescu cl. a. I; f) controloru Sebastianu Olariu cl. a. III; g) bibliotecariu Dimitrie Tataru cl. a. II; h) vice-bibliotecariu Ilie Georgescu pedagogu a. II; i) redactoru alu fói'e „Mus'a“ Vasile Bologa cl. a. III si k) membrii in comitetu: Eliseu Moga si Nicolau Neamtiiu cl. a. III, Teodoru Hermanu si Joanu Pinciu cl. a. II, Vasile Saftu, Petru Spanu cl. a. I, Georgiu Ghitia pedagogu a. III si Romulu Popu pedagogu a. I.

Georgiu Oprea, Vasile Domsia,
v-presedinte. notariu.

— (Prea Onorate Domnule!) In numerulu 74 alu „Observatoriulu“ ati bine voitu a publicá obiectele trimise de mine la espositiune si anume modelulu unei mori sub Nr. 1498, alu unui steampu, unu acoperisiiu si modelulu unei fontani (Nr. 1409—1501) Ve rogu de e cu potintia, se 'mi coregeti locuinti'a; pentru-cá nu me aflu in Fenesiulu superioru, ci in Fenesiulu sasescu (Szász Fenes) langa Clusiu si am posesiune in Gelau.

La casu candu ar voii cineva se me caute nu me ar pote afá.

Fenesiulu sasescu, 10 Octobre 1881.

Nicolau Cothisielu.

— (Necrologu.) In 10 Octobre st. n. an. cur. petrecuramu la eternulu repausu osemintele septuagenariulu si veneratulu preotu gr. cat. din Agristeu, on. domnu Georgiu Viciu in alu 71-lea anu alu vietiei, éra alu preotiei alu 46-lea. Defunctulu preotu a fostu asia dicundu, in ducerea sacrului si sublimului oficiu preotiescu modelulu si ogind'a preotiei tractuale. — Cu poporeni si a statu in cele mai bune si frumóse relatiuni, pentru-cá de candu sum preotu, am asistatu la mai multe ocafuni funebrele si petreceri la etern'a lo-

cuintia a mai multoru frati preoti, dara nici-odata nu vedii unu poporu petrundu de dorere pentru pierderea bunului si amatului loru parente sufletescu versandu asia torenti de lacrimi dela mare pán' la micu et vice versa, cá pe poporeni din Agristeu concrediuti pastoriei sufletescu a defunctului.

Cá preotu romanu a fostu paratu a'si sacrificá totu pentru causele bisericesci si nationali. Mai incolo de si a fostu intr'o parochia cam misera, totusi a sciutu dá filoru sei crescere si educatiune adevratu romanésca.

Actulu funebrele ilu conduse prea onor. dnu protopopu gr. cathol. alu Eparchiei Ibasfalaului Stefanu Campeanu, care tînu si meduós'a si petrundietórea predica funebrele.

Pe defunctulu si demnulu preotu romanu ilu deplangu dulcii si prea scumpii sei fii si fiice: Benedictu not. cerc, Joanu docente si cantoru, Stefanu propriet., si celu mai micu, corón'a tuturoru Alesiu prof. gimnas. in Blasiu, Elisabet'a maritata Romanu in Balasieriu, Mariti'a marit. Rosc'a in Agristeu, de inpreuna cu tóte soçiile si soçi loru, cá gineri si norori; ilu deplangu toti nepotii si nepótele, cu unu cuventu, toti consangeni cari l'au iubitu si pe cari i-a iubitu.

Ilu deplangu si ilu voru deplange fiii sufletesci, pe cari i-a pastoritu in unu siru lungu de ani, in fine ilu deplangu amicii si preotii tractuali, cu cari a fostu si s'a portatu fórté afabilu si amicabilu.

Deci repausatulu preotu se'i dicemu din profundulu ániei:

Fia-i tierin'a usióra si amintirea in eternu!

Vamesiu-Odriheiu, in 14 Oct. 1881.

Nicolau Maioru,
par. gr. cath.

— (Advocatu si hymen.) Dlu Mihailu Cirlea, primulu senatore si jude orfanale in Alb'a Julia, a depusu censur'a de advocatu in dilele trecute, la tabl'a regésca din Tergu-Muresiului, cu succesu fórté frumosu; pentru care dieiti'a Hymen in 23 Octobre an. c. st. n. ilu va decorá cu o stea de rangu superioru de pe orisonulu frumóseloru damicele, tînedu'si atunci cununi'a cu dsiór'a Corneli'a de Basiot'a, fic'a judelui dela tribunalulu regescu din locu.

Alb'a Julia, 16/4 1881.

G. P. . .

— (Unu memorialu prea interessantu) adressatu „Congressului bisericescu gr. or.“ dela Sibiiu de cátra Comissiunea poporeniloru romani din suburbea Fabricu dela Temisiór'a ne veni a séra spre publicare de urgentia. Ne pare fórté reu, cá ne cauta a'lu amená pe Sambata.

— (III. Publicatiune despre contribuirile incurse la comitetulu beiusianu in favórea gimnasiulu greco cathol. romanu de Beiusiu.

1. Domnulu Demet. Curt'a notariu in Prezesti a tramisu dela: Karl Peschan padurariu in Selageni 1.—, Paulu Pugn'a tutoru orf. in B-Sebesiu 1.—, Marisiu Jovu perceptoru in Selageni —.20, Aloisiu Aigner maieru in Selageni —.50, Vasiliu Husariu parochu gr. or. in Prezesti —.40, Stefanu Barbateiu invetiat. in Prezesti 1.—, Demetriu Curt'a notariu in Prezesti 1.—, Szép János morariu in Prezesti —.50, Fark Jozsa jude in Nadalbesti — 20, Laszlo Szavu jude in Igesti —.20, Teodoru Jovu economu in Miniadu —.10, Ciunta Petru —.10, Antutia Joanu perceptoru in Donceni —.20. — Sum'a 6 fl. 40 cri.

2. Dn Joanu Glitia not. in Hidisielu-Nanu dela dsa 10. — In 4 ani urmatori in fiacare anu câte 10 fl, promis; dela Joanu Levy arendatoru in Top'a superióra 1.—, Vasiliu Popu preotu in Top'a super. 5.—, Joanu Moga invetiat. in Dobresti 1.—, Georgiu Popu preotu in Carpestii-mari 1.—. — Sum'a 18 fl.

3. Dn. Michailu Sturza preotu ort. in Siepreusiu dela dsa 5.—, dela Joanu Pervu 2.—, Avramu Ursutiu 5.—, Michailu Pervu studente 1.—, Josifu Tom'a teol. abs. 2.—, Lazaru Huf notariu in Apateu 1.—, Georgiu Popoviciu invetiat. in Apateu —.20, Corneliu Codreanu adj. not. in Apateu —.50, Georgiu Popoviciu in Apateu —.50, Flore Popoviciu par. gr. cat. in Apateu 1.—. — Sum'a 18 fl. 20 cri.

4. Lazaru Joanu cetatianu in Beiusiu 10 fl.

5. Dnsiór'a Petronella Missiciu din Aradu, dela dn'a Letitia Oncu avocatésa in Aradu 2.—, Nicolau Philimonu adv. in Aradu 20.—, Dn'a An'a Ghibu preotésa i Aradu 1.—, Dn'a Constanti'a Marcu in Aradu 1.—, Dn'a Julian'a Bonts in Aradu 1.—, Dn'a Ros'a Campeanu avocatésa in Aradu 1.—, Josifu Botto adv. in Aradu 3.—, Dn'a veduva Nina Ebesfalvay in Aradu —.50, Dn'a ved. Emili'a Popoviciu avocatésa in Aradu 1.—, Dsiór'a Maric'a Stoicoviciu in Pecic'a rom. —.50, Demetriu Nicolits adv. in Aradu 2.—, Georgiu Lazaru adv. in Ving'a 5.—, N. N. in Aradu 10.—, Petru Suci ingineriu in Aradu 3.—, Dn'a Elen'a Bulbóca veduva

propriet. in Aradu 1.—, Atanasiu Tuducescu in Aradu 5.—, Domnisiór'a Petronella Misiciu in Aradu 3.—. — Sum'a 60 fl.

6. Dn. Desideriu Borbola advoc. in Lipov'a, dela Dsa 5.—; dela Cristoforu Giuchiciu parochu in Lipov'a 2.—, Paulu Tulcanu not. in Radn'a 2.—, Josifu Suci parochu in Lipov'a 1.—, Joanu Tieranu protopopu in Lipov'a 5.—, Georgiu Marienescu oficiantu in Lipov'a 1.—. — Sum'a 16 fl.

7. Dn. Georgiu Traila par. gr. cat. in Timisiór'a dela Dr. Paulu Vasiciu consiliariu de scóle in pensiune 1.—, Petru Cermena capitanu orasiulu in pens. 1.—, Joanu Maga vice-secretariu la camer'a comerciala 2.—, Nicolau Secasianu preotu gr. cat. in Silasiu 2.—, Nicol. Cosariu asessoru la sedr. orf. com. in Timisiór'a 5.—, Toma Belu of. telegraficu 1.—, D. Dragonescu secret. la dir. finant. 1.—, Georgiu Ardeleanu adv. 2.—, Dn'a An'a Pop'a proprietársa in Timisiór'a 1.—, Biseric'a gr. cat. din Timisiór'a 8.—, Juliu Stancia profes. scol reale in Timisiór'a 1.—, Trifonu Gaiti'a not. in Ghiladu 3.—, Marcu Barbu of. telegraficu 1.—, Dr. Darabantu candid. de advoc. 1.—, Eutimiu Ciobanu of. telegraficu 1.—, Stefanu Porutiu of. telegraficu si Bert'a Porutiu soçi'a sa 2.—, Josifu P. Popescu calciunariu 1.—, Pascu Milu of. telegraficu —.50, P. Oprisiu secret. la direct. telegrafica 1.—, Mihailu Nediciu of. telegr. 1.—, Joanu Andrieviciu of. telegr. 50.—, Georgiu Achimu of. telegr. 1.—, Unu romanu din Timisiór'a 50.—, Josifu Leot'a privatieriu in Timisiór'a 1.—, Victori'a Maximu preot. ved. in Timisiór'a 2.—, Mari'a Popu bucatársa in Timisiór'a 1.—, Georgiu Traila par. gr. cathol. 2.—. — Sum'a 43. fl. 50 cri.

(Va urmá.)

Deschidere de prenumeratiune

la

„Observatoriulu“

dela 1/13 Octobre inainte.

Pentru acei domni abonati, carii prenumerasera dela 1/13 Ianuariu 1881 pe 9 luni, dela 1/13 Aprile pe 6 luni, sau si numai pe 3 luni, abonamentulu espira cu finea lunei Septembre. Pentru-cá se potemu regulá de timpuriu o espeditiune esacta a diariulu, rogamu pe ddni abonatii respectivi, se binevoiesca a isi descoperi vointi'a inainte de 1/13 Octobre, innoindu'si abonamentulu cu pretiurile aratate in fruntea diariulu: de 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni inlaintulu monarchiei.

In cátu pentru prenumeratiuni in strainatate, afara din monarchi'a austro-ungurésca, dupa numerose reclamatuni in restimpu de trei ani, in fine ni se dete informatiune oficiósá, care este acésta:

Daca abonatii din alte tieri prenumera diarie din monarchi'a austro-ungurésca acolo pe locu, la post'a loru, au se depuna numai pretiulu ce se platesce aici la noi, éra porto ilu platesce numai odata, acolo in tier'a sa. Mai de curendu s'a regulatu din nou prin conventiune inchiaieta la Paris intre mai multe staturi, si porto la pachete mici, care odinióra era fórté exageratu.

Asia pretiulu diariulu nostru „Observatoriulu“ este pentru strainatate si anume pentru ddni abonati din Romani'a, pe unu anu, totu numai 8 florini val. austriaca in bilete de banca (Banknoten), cá si in laintrulu monarchiei, éra porto de fiacare numeru se platesce la post'a propria, precum ilu platimu noi aici pentru tóte diarele politice câte ne vinu de ex. din Romani'a, câte 2 cri de numeru, prin urmare pentru cele cotidiane care esu in 300—320 Nr. pe anu, 6 fl. până 6 fl. 40 cri preste pretiulu abonamentulu.

Pe trimestrulu Octobre, Novembre Decembre 2 fl. v. a. in Bucuresci, Jasi, Galati etc. cá si in Sibiiu.

Redactiunea.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

15 Octobre st. n. 1881.

Obligatiuni rurale din 1880 convertite cu 6%	1. 100.30 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	„ 101.10 „
Obligatiuni dominiali convertite cu 5%	„ 92 — „
— Creditu fonciariu rurale cu 7%	„ 103.50 „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	„ 102.50 „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	„ 107. — „
Actiunile calilor fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	„ 64.60 „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	„ 102.30 „
Prioritati cu 8%	„ — — „
Actiunile bancei nat. rom. de 500 franci	„ 180 — „
Actiunile bancei Romani'a din 1869 de 200 franci	„ 345 — „
Daci'a-Romani'a unite de câte 250, cursulu	„ 413. — „
Rent'a romana din 1875	„ 89. 1/2 „

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.